AÇIK BANKACILIK:
Bankacılığın Geleceği

FINTECH
ISTANBUL

AÇIK BANKACILIK: BANKACILIĞIN GELECEĞİ

TEMMUZ 2019

©FinTech İstanbul

TEŞEKKÜR

Bu çalışmayı kaleme alan FinTech İstanbul Genel Yayın Yönetmeni Ahmet Usta başta olmak üzere katkılarından dolayı Bankalararası Kart Merkezi (BKM) İş Geliştirme Direktörü Özge Çelik ve BKM İş Geliştirme Müdürü Okan Yıldız'a, Deneyimli bir bankacı, Açık Bankacılık ve PSD2 alanında danışmanlık hizmetleri sunan INTED kurucusu ve CEO'su Haluk İnanmış'a

Teşekkürlerimizle.

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK uyarınca, kullanılmazdan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

İşbu Rapor'da yer alan bilgi ve görüşler yazarlarına ait olup yazarların çalıştığı kurumların ve FinTech İstanbul'un görüşlerini temsil etmemektedir. İşbu Rapor'un içeriği, yazarları tarafından her zaman site üzerinde herhangi bir duyuru yapılmadan değiştirilebilir.

***

Tasarım ve Grafik Uygulama
TERMİNAL MEDYA LTD. ŞTİ.
Maslak Mah. Bilim Sokak No:5 SUN Plaza Kat:13 Sarıyer/İSTANBUL
0(212) 367 4988 ve 0(532)643 6959

Editör
ÖZLEM ÖZKAN

Grafik Uygulama
GÜLİSTAN ŞENOL

Baskı
RUMİ MATBAACILIK
Maltepe Mah. Fazılpaşa Cad. No:8 Topkapı/İSTANBUL
0(212) 612 7172

PROF. DR. SELİM YAZICI
FinTech İstanbul
Kurucu Ortağı

Bankaların sunduğu API'lar (Uygulama Programlama Arayüzü) üzerinden izinli olarak verilerin paylaşılması vasıtasıyla üçüncü parti kurumların finansal hizmetler geliştirmesine izin verilmesi olarak tanımlanabilecek olan "Açık Bankacılık", sektör açısından "verinin demokratikleşmesi" anlamını taşımakta. Önceleri finansal kuruluşlar tarafından bir inisiyatif olarak ele alınırken, günümüzde birçok ülkede pazarın şeffaflaşması, rekabet ortamının güçlendirilmesi, müşterilere sunulan ürün ve hizmetlerin yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi amacıyla regülasyonla düzenlenen zorunlu bir yaklaşıma dönüşüyor. Avrupa Birliği tarafından hayata geçirilen PSD2 regülasyonunun yanı sıra, Hong Kong, Avusturalya, Kanada, Japonya, Malezya, Singapur gibi birçok büyük ekonomide Açık Bankacılık hızla büyüyen yeni bir yaklaşım olarak karşımıza çıkıyor.

SUNUŞ

Bankacılık ve finans sektörünün yanı sıra, bu ekosistemde veya ortak bir kesişim kümesinde yer alan tüm alanlar birbirlerine daha fazla yakınsayarak yeni bir dünyanın kapılarını açıyor. Bu yaklaşımların en önemli etkilerini fintech girişimleri üzerinde görmek mümkün olacak. Finansal kuruluşların veri paylaşım amacıyla açmış oldukları API'ları kullanan fintech girişimleri, yeni ve yaratıcı iş modelleri ile karşımıza çıkacak ve hem tüketicilerin, hem de finansal kuruluşların hayatlarını kolaylaştıracaklar. Örneğin karşılaştırma hizmetleri, müşterini tanı (KYC), otomatik tasarruf araçları veya kredi değerleme gibi hizmetlerin daha yaygın bir şekilde kullanımı ile karşılaşacağız. Müşteriler açısından düşündüğümüzde bu durum, finansal ürün ve hizmetlere daha demokratik bir biçimde erişimi mümkün kılacak; fiyatların şeffaflaşmasını, rekabetin ve kalitenin artmasını sağlayacak.

Açık Bankacılık ile birlikte gelen yeni regülasyonlar ve API kullanımı kurumsal anlamda bir dönüşümü de beraberinde getirecek. Regülasyonlar ile yeni tanımlanan yapılar fintech girişimleri ile finansal kuruluşlar arasındaki bağı güçlendirerek, bankaların birer platform haline gelmesine ve yeni işbirliği stratejileri geliştirerek kendi ekosistemlerini oluşturmasına neden olacak. Bu durum da finansal hizmetler sektöründe köklü değişimleri beraberinde getirecek.

Hazır olalım veya olmayalım, Açık Bankacılık da küresel olarak etkilerini gösterecek. FinTech İstanbul olarak elinizdeki bu raporla amacımız, Açık Bankacılık'a hazırlık aşamasında, Açık Bankacılık ve ona bağlı olarak düşünebileceğiniz birçok kavramı pratik olarak açıklamaya ve hem kamu otoriteleri ve hem de kurumsal bazda strateji geliştirme aşamasında yol gösterici olmayı hedefledik. Açık Bankacılık sadece bir strateji veya regülasyondan kaynaklanan bir zorunluluk olmasının ötesine geçerek, sektörün geleceğini ifade ediyor. Dünyada olgunlaşmaya başlayan bu yaklaşımın, ülkemizde de finansal hizmetler için yeni iş yapış biçimlerine olanak sağlayarak önemli bir dönüşüme yol açacağına inanıyorum.

SORUMSUZLUK BEYANI

İşbu rapor, finans dünyasının son dönemde önem kazanan kavramlarından Açık Bankacılık'ın ne olduğunu, dünyada Açık Bankacılık alanındaki gelişmeleri, finans dünyasına olası etkilerini ele almak ve Türkiye'deki farkındalığı arttırmak amacıyla hazırlanmış olup sadece bilgilendirme amaçlıdır, kişi ve kurumları bağlayıcı tavsiye veya görüş niteliği taşımaz. İşbu rapor, kamuya açık kaynaklardan yararlanılmış bilgileri içermekte olup söz konusu bilgilerin güncel ve eksiksiz olduğu taahhüt edilmemektedir. İşbu raporda verilen tüm bilgi ve görüşler zamanla değişkenlik gösterebilir. Bu bağlamda işbu raporun içeriğini okuyan kişilere veya herhangi bir üçüncü kişiye karşı sorumluluğu ve yükümlülüğü bulunmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

06 Açık Bankacılık ve Önemi

08 Düzenleyici Değerlendirmeleri

10 Rekaberlik ve Güven Çağı

13 Kurumsal Tercihler ve Kanunların Getirdiği Yenilikler

14 PSD2'yi Anlamak

16 Fırsat ve Riskleriyle Açık Bankacılık

18 Dünyada Açık Bankacılık

22 Ödemelerin Ötesinde Bir Dünya

24 Açık Bankacılık ve Eksikleri

24 Açık Bankacılık Uygulamaları ve Etkileri

25 "Hazır Olun ya da Olmayın! Açık Bankacılık Geliyor."

26 Beklentiler Artık Gerçek Oldu

26 Hazırlık Aşaması

27 Özetle

28 Sektör Değerlendirmesi

AÇIK BANKACILIK VE ÖNEMİ

Bankacılık ve finans sektörü, teknolojik yeniliklerin öncüsü sayılan sektörlerin içinde yer alıyor. Şüphesiz ki bu ilginin altında sektörün teknolojiyi, tüketicilerin ve kurumların birim zamanda yapabildikleri işlerin sayısını veya kalitesini artırmak olarak algılaması yatıyor.

İlk Elektronik Fon Transferi (EFT) işlemi, 1851 yılında telgraf üzerinden gönderilen basit bir mesajdan ibaretti. Aradan geçen yaklaşık 200 yıla yakın süre sonunda ise bugün uzaktan hesap açmanın ve bankalara hiç uğramadan nakitsiz bir yaşamı yönetmenin ve neredeyse tüm finansal hizmetlerden faydalanmanın mümkün olduğu bir dünyada yaşıyoruz.

Bankacılık ve finans sektörünün temelindeki en önemli bileşen olarak kabul edebileceğimiz para kavramı da değişim gösteriyor. Çağlar boyunca fiziksel bir değer ifade eden değerli madenler, sonrasında basılı banknotlara dönüştü. İçinde bulunduğumuz dönemde büyük ölçüde dijitalleşen para kavramı hızla bireyler, şirketler ve topluluklar için özelleştirilebilecek bir geleceğe adım atıyor.[1]

Mobil iletişim dönemi ile birlikte teknik imkanların artık cebimize sığar hale gelmesi, bankaları da cebimizde taşınabilir hale getirdi. Diğer yandan yatırım fonları ve girişimcilik ekosistemlerinin hızla büyümesi, sektöre yönelik yenilikçi fikirlerin bankacılık ve finans sektörü dışında da şekillenmeye başladığı benzersiz bir dönemi beraberinde getirdi.

Geleneksel yöntemlerin ve regülasyonların dışında doğan finansal teknoloji şirketleri zamanla yasal düzenlemeler ile sınırları belirlenen ve bugün "fintech"[2] olarak isimlendirebileceğimiz yeni bir ekosistemin şekillenmesine vesile oldular. Fintech ve bankacılık arasındaki ilişki ilk dönemlerinde belirsizlik taşısa da bugün bankalar ve fintech'ler birbirlerinden güç alan iş birlikleri ile ilerlemeyi tercih ediyorlar.

(1) Paranın Serüveni, Ahmet Usta - BKM Yayınları 2018
(2) Finansal Teknolojileri ifade den Fintech kısaltması (Financial Technologies – Fintech) bu çalışmada fintech olarak kullanılmıştır. Fintech aynı zamanda finansal teknolojiler alanında çalışan organizasyonları da ifade eder.

Pazardaki yoğun rekabet ve iletişim dünyasının hızı bankaları, fintech'ler ile kuracakları iş birlikleri için yenilikçi ve hızlı yollar geliştirmeye sevk ederken girişimlerin talepleri de bankaların daha önce adım atmadıkları yeni bir alana girmesini mümkün kıldı: **Açık veri politikaları, farklı bir ifade ile "Açık Bankacılık".**

Açık Bankacılık Nedir?

Bankaların, sunduğu API'lar* ile üçüncü parti kurumların finansal hizmetler geliştirmesine izin vermesi şeklinde tanımlanabilecek olan Açık Bankacılık, sektör açısından verinin demokratikleştirilmesi olarak tanımlanıyor.[3] Bu yaklaşım başlangıçta bankalar tarafından üstlenilen bir inisiyatif iken bugün dünyanın farklı coğrafyalarında, finans sektöründe rekabet ortamını güçlendirmek amacıyla, kanunlar tarafından zorunlu tutulan bir yaklaşıma dönüşüyor. Avrupa Birliği tarafından hayata geçirilen PSD2, Asya ülkeleri ve bankaların farklı yaklaşımları ile Açık Bankacılık hızla büyüyen yeni bir yaklaşım olarak karşımıza çıkıyor.

Açık Bankacılık Neden Önemlidir?

Bankacılık ve finans sektörü ile birlikte bu ekosistemin içinde kalan veya bir şekilde ortak bir kesişim kümesi bulunan tüm alanlar, her geçen gün birbirine daha fazla yakınsayarak yeni bir dünyanın kapılarını açıyor. "Açık Bankacılık" sadece bir strateji veya mecburiyet olmanın ötesine geçerek sektörün geleceğini ifade ediyor.

Okumakta olduğunuz bu çalışmada, yalın bir dille Açık Bankacılık kavramını ele almaya ve bu yapının dünyadaki gelişimine paralel olarak geleceğe vereceği yönü analiz etmeye çalışıyoruz.

* *API:* Uygulama Geliştirme arayüzü (application programming interface): Veri kayıtlarına üçüncü partilerin erişmesi ve bunları kendi servisleri için kullanabilmesine izin veren teknolojiler.

(3) The Open Banking Report, BI Intelligence, Nisan 2017

DÜZENLEYİCİ DEĞERLENDİRMELERİ

MUSTAFA ÖMER OKAY
TCMB Ödeme Sistemleri Genel Müdürü

Teknolojinin sunduğu yenilikçi yaklaşımlarla birlikte küresel rekabette öne çıkan alanların başında da finans sektörü geliyor. Teknolojinin yardımıyla finansal hizmetlere erişim kolaylaşıyor ve finansal hizmetlere erişim akıllı mobil cihazlar vb. kullanıcı dostu yeni araçlarla daha kolay ve ucuz bir hal alıyor. Gelişen ve değişen teknolojilerin finans alanında daha fazla kullanılması ile birlikte ödeme, birikim yapma, borçlanma ve para gönderme gibi finansal aktivitelerin yapılış şekillerinde önemli değişiklikler yaşanıyor. Ortaya çıkan yeni finansal araçlar, uygulamalar ve hatta şirketler kullanıcılara birçok farklı ürün ve seçenek sunmanın yanı sıra bazı durumlarda kullanılmakta olan geleneksel yöntemlerin yerini alabiliyor. Böylece ortaya çıkan yenilikler sayesinde, tüketiciler finansal işlemlerini daha hızlı ve ucuz bir şekilde gerçekleştirebiliyor ve daha fazla tüketici etkin bir şekilde finansal sisteme katılabiliyor.

İlk çıkışından günümüze kadar para farklı formlarda var olmuş, ekonomide para olarak kabul edilen değer ve para ile yapılan işlemlerin yöntemi de zaman içinde değişmiştir. Bu süreçte emtia paradan kaydi paraya kadar çeşitli formlara bürünmüştür. Mutlak olan bir şey de paranın Ekonominin olmazsa olmaz unsuru olmasıdır. Ancak şu gerçek de göz ardı edilemiyor, gelişen teknolojilerin sağladığı imkanlar ile para çeşitleniyor ve kullanım biçimi değişiyor.

Çağlar boyunca fiziksel bir değer ifade eden değerli madenler, sonrasında bunların karşılığının basılı banknotlara dönüştü. İçinde bulunduğumuz dönemde büyük ölçüde dijitalleşen para kavramı hızla bireyler, şirketler ve topluluklar için özelleştirilebilecek bir geleceğe adım atıyor.

Artık Merkez Bankası Sayısal Parasından (MBSP) söz ediliyor. Merkez bankası parasının yeni bir formu olarak ifade edilen MBSP, geleneksel merkez bankası rezervlerinden ya da mutabakat hesaplarından farklı olarak, ihraç edilmiş merkez bankası parasının yeni bir sayısal formu olarak tanımlanıyor.

Dolayısıyla var olan bir hesap birimi cinsinden çıkarılan ve hem değişim aracı, hem de değer saklama aracı olarak kullanılabilen bir merkez bankası yükümlülüğü oluyor.

Fintech'in, doğrudan finansal hizmet sağlayıcı ve tüketicilere katkı sağlayan unsurları olduğu gibi genel olarak ülke ekonomisini destekleyen faydalarının da bulunduğu tüm taraflarca kabul ediliyor. Örneğin temel olarak nakit para kullanımını azaltması ve buna bağlı olarak da kayıt dışı ekonomi oranının azaltılmasının sağladığı faydalar bunlardan birisi olarak değerlendiriliyor. Böylece pazardaki yoğun rekabet ve iletişim dünyasının hızı bankaları, fintech'ler ile kuracakları iş birlikleri için yenilikçi ve hızlı yollar geliştirmeye sevk ederken girişimlerin talepleri yeni kavramları gündeme taşıyor: Açık veri politikaları, farklı bir ifade ile "Açık Bankacılık".

Bu yeni kavramın pek çok yeni çözüm, iş modeli ve ürünü beraberinde getireceğine inanıyorum.

MUHAMMET CERİT
BDDK Başkan Yardımcısı

Teknolojide yaşanan gelişmeler rekabeti arttırırken, artan rekabet yenilikçi iş fikirlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlıyor. Yenilikçi iş fikirlerinin ortaya çıkabilmesi için de sektör içi ve sektörler arası iş birliklerinin yapılması neredeyse bir zorunluluk haline gelirken, günün sonunda müşteriye daha rekabetçi ve kaliteli hizmet sunmak isteyen finansal kuruluşlar müşteri verileri üzerinden iş birliklerine ihtiyaç duymaya başlıyor.

Kuruluşların sahip olduğu, müşteriye ait finansal verilerin müşteriler tarafından verilecek izinlerle daha çevik davranabilen finansal teknoloji firmalarının kullanımına açılması ile birlikte yapay zeka, makine öğrenme gibi teknolojilerin de yardımıyla yenilikçi ürün ve hizmetlerin ortaya çıkabildiği görülüyor. Açık bankacılık, finansal sistemde yaşanacak hızlı bir dönüşümün habercisi olduğu gibi büyük balığın küçük balığı yutmasından ziyade büyük balığın çevik küçük balıklarla iş birliği yapabileceğini de gösteriyor.

Açık bankacılıkla birlikte müşteriye ilişkin bilgilerin paylaşılıyor olması paylaşılan taraflara olan güveni ve paylaşılan verilerin güvenliği konularını önemli hale getiriyor. Taraflara olan güvenin tesis edilmesi ve güvenlik gereksinimlerinin belirlenerek uyumlu hale getirilmesi de ülkemiz gereksinimlerini karşılayan ve dünya örnekleriyle uyumlu düzenlemelerle mümkün olacaktır.

REKABERLİK* VE GÜVEN ÇAĞI

İlerleyen yıllarda, şu anda içinde bulunduğumuz dönemin, "rekaberlik ve güven çağı" olarak isimlendirilmesi oldukça muhtemel. İletişim teknolojilerinde artan hızın kavramlar ve sektörler arasında yarattığı yakınsama, organizasyonlar ve bireyler arasında daha fazla güvenin tesis edilmesini gerektiriyor. Bu güven kısıtlı çerçevelerde hukuki sözleşmeler ile tesis edilirken yine iletişim çağının getirdiği kitlesel değerlendirme imkanları Booking, Airbnb veya Uber gibi aracıların ortaya çıkmasını mümkün kılıyor. Blockchain gibi yenilikçi teknolojik düşünce yapıları ise güven kavramını, sözleşmelerin ve kitlesel değerlendirmelerin ötesine taşıyarak ilişkiler ekosisteminin değişmez temel niteliği haline getiriyor.

Birbiri ile rekabet etmenin temel bir piyasa kuralı olduğu dönem artık geride kalıyor. Rakip kurumların ortak çıkarları ve pastayı daha da büyütebilmek için iş birlikleri kurdukları, yenilikçi bir ifade ile "rekaberlik" yaptıkları bir yaklaşım ortaya çıkıyor. Rekaberlik stratejisi, paylaşım ekonomisi gibi yıkıcı yenilikçi gelişmelere karşı geleneksel yapıların kendilerini yeniden konumlandırmasını mümkün kılıyor.

World Economic Forum tarafından Haziran 2015'de yayınlanan "The Future of Financial Services - Finansal Hizmetlerin Geleceği" başlıklı çalışma, görsel olarak finansal servislerin ne denli yoğun bir ilişki akışına evrildiğini ve birbirine yakınsadığını bizlere açıkça gösteriyor (*Şekil 1*).

Bu ilişkiler ağında fintech girişimlerinin varlık göstermediği tek bir alan dahi bulmak mümkün değil. Bu dönüşüm, bankacılık ve finans sektörünün kendi Uygulama Programlama Arayüzlerini (API) geliştirmesi ile hız kazanıyor.

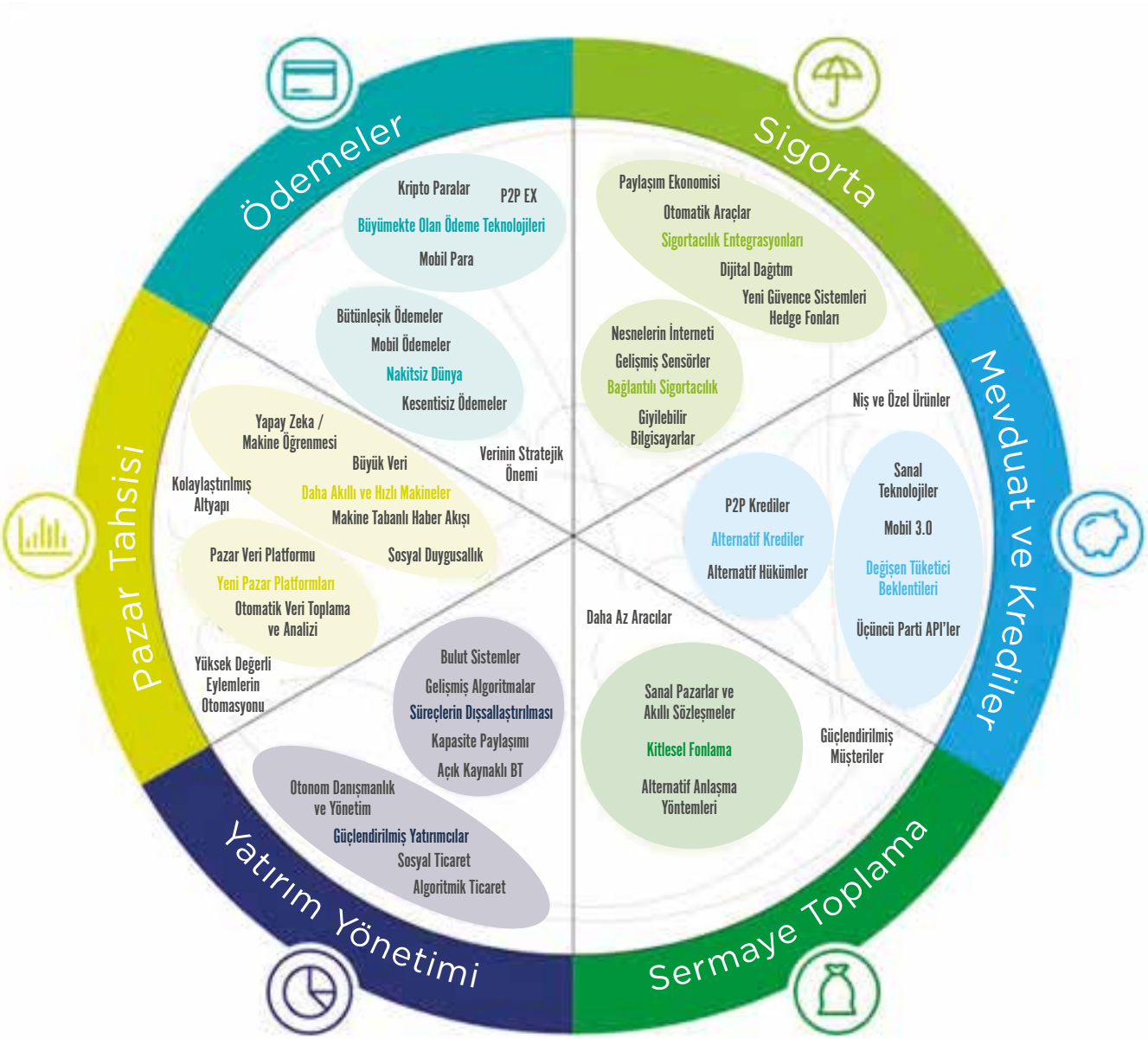
McKinsey ise veri paylaşımı ile ürün geliştirme süreçlerini kolaylaştıran API sistemlerini üç başlıkta ele alıyor[4]: Dahili, İş Ortaklıkları ve Açık (*Şekil 2*).

- **Dahili API Çerçevesi:** Kurumun kendi içindeki yazılım ve çözüm geliştirme süreçlerinin hızlanabilmesi, verimlilik artışı ve geliştirilmiş güvenlik sağlamak için birimler arasında servis verecek şekilde oluşturulan API çözümleridir. Bu tarz çözümlerde ilgili API servisleri sadece kurumun kendi birimlerine hizmet vermektedir.

- **İş Ortaklıkları API Çerçevesi:** Bu API katmanı kurumun tedarikçileri, servis sağlayıcılar, dış pazarlama hizmetleri gibi servisler sağlayan, kurumun iş ortakları olarak nitelendirebileceğimiz ve B2B olarak tanımlayabileceğimiz yapılar için sunulur. İş ortakları ile kurulan süreçlerde maliyetleri düşürmek, ortak bir dil ve standart oluşturmak ve geliştirilmiş güvenlik için sunulmaktadır.

* Rekaberlik: İş birliği içerisinde rekabet

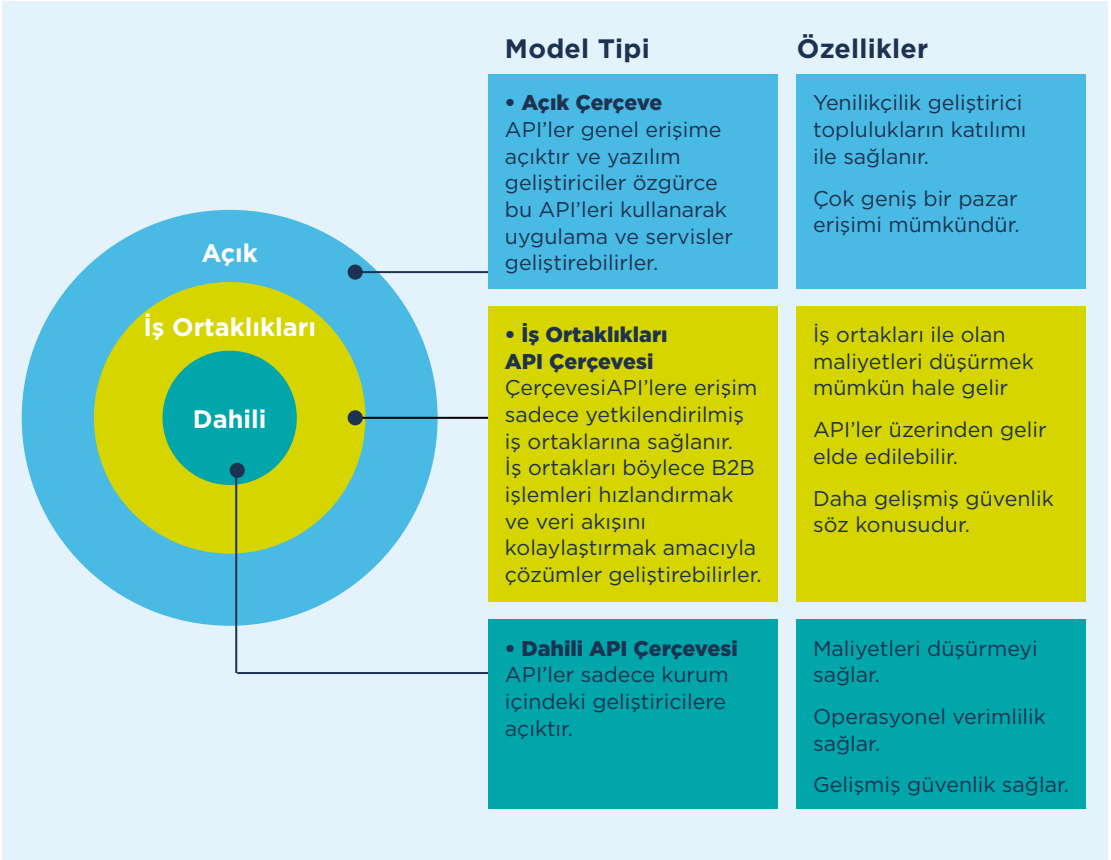
(4) https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/data-sharing-and-open-banking

Şekil 1: **World Economic Forum, Finansal Hizmetlerin Geleceği, Haziran 2015**

• **Açık Çerçeve:** Artık kurumun çeşitli bilgi ve veri servislerinin dışarıdan erişmek isteyen herkese uygun API çözümleri ile sunulduğu, kurum ile doğrudan bağlantısı olamayan girişim ve şirketlerin dahi yenilikçi uygulamalar geliştirmesini mümkün kılan bir yaklaşımla geliştirilen API katmanıdır. Geliştirici toplulukları teşvik etmek, daha geniş pazarlara açılmak ve yenilikçi yaklaşımları artırmak adına sunulmaktadır.

İnternet sayesinde iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, bankacılık ve finans sektörü için API geliştirme ve yayınlama yaklaşımlarını teşvik ediyor. Öte yandan yüksek güvenlik, sektörde bir mecburiyet haline gelirken pazarda rekabet artıyor ve tüm bunlar sıkı düzenlemeler ile denetleniyor. Bu koşullarda bankacılık sektörü için API uygulamalarının genel bir çerçevede yaygınlaşması hiç kolay bir süreç değil. Her ne kadar oyuncular rekaberlik fikrini benimsemeye başlasa da sektörün kendisini Açık Bankacılık kavramına adapte etme süreci kolay işlemiyor.

Şekil 2: **McKinsey API Sınıflandırması**

KURUMSAL TERCİHLER VE KANUNLARIN GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Bankacılık ve finans sektöründe dış servis ve hizmet sağlayıcılar ile pek çok iş birliğine şahit oluyoruz. Öte yandan sektörün kendine özgü gereksinimleri, belirli alanlarda uzmanlaşan profesyonel ekiplerin kurum içinde konumlandırılmasını gerektiriyor. Öyle ki bazı kurumların bilgi sistemleri, eğitim hizmetleri gibi alanlarda gelişen ekipleri bir noktadan sonra, kurumun adını taşımaya devam etmekle birlikte kendi başına devasa bir yapıya ve hatta ayrı bir şirkete dönüşebiliyor.

Bankacılık sektörü için rekaberlik kavramının filizlendiği alanın kartlı ödemeler ve ATM çözümleri olduğunu görmekteyiz. Örneğin; farklı banka ve kredi kartlarının yine farklı banka POS ve ATM sistemlerinde kullanılabilmesini sağlayan switch çözümleri için bankaların bir araya gelerek kurdukları Bankalararası Kart Merkezi (BKM), sektörün kendi iç dinamiklerinde rekaberliğin öncü bir meyvesi olarak değerlendirilebilir. BKM yapısı gereği doğal bir finansal teknoloji şirketi olarak ortaya çıkmıştır ve aynı zamanda yenilikçi teknolojilerin sektöre adaptasyonu için de öncü roller üstlenmektedir.

Diğer yandan fintech girişimlerinin doğduğuna ve geleneksel bankacılık sektörü ile entegre çözümler sunmaya başladığına şahit olduk. Bu gelişmeye paralel olarak kurumsal yazılım çözümleri içinden banka servislerine erişmek artık hayal olmaktan çıktı. Bu gelişmeler sektör açısından API kavramının artık kapalı kapılar dışına çıkıp sahada harekete geçmeye başladığı bir dönemi ifade ediyor.

Belirli bir olgunlaşma sürecini takiben fintech'ler için farklı ülkelerde farklı dönemlerde çeşitli düzenlemeler uygulamaya konularak bu gibi girişimlere resmi bir nitelik kazandırmak artık mecburi bir hale geldi. İşte bu noktada AB, 2007 yılında ilk Ödeme Servisleri Kanunu (Payment Services Directive - PSD) olarak isimlendirilen bir düzenlemeyi sundu ve 2009 yılında hayata geçirdi. PSD olarak da isimlendirilen bu düzenleme ile birlik ülkeleri arasında verimli, hızlı, güvenli ve rekabetçi bir ödeme piyasası geliştirmek hedefleniyordu.[5] Bu düzenleme ile iki önemli adım atılmıştı;

1. Ödeme uygulamaları için aynı kuralların geçerli olduğu bir alan yaratıldı. Bu alan Avrupa Birliği, İzlanda, Norveç ve Lihtenştayn'dan oluştu.
2. Bankalara ek olarak yeni bir ödeme hizmetleri sağlayıcısı kategorisi yaratıldı, Payment Services Providers veya Türkçesi ile Ödeme Hizmetleri Sağlayıcısı ile amaçlanan bankalara rekabet getirmek ve ödeme piyasasını yeni oyunculara açmaktı.

Bugün Avrupa Birliği ülkelerinden çıkmış ve dünyaca bilinir hale gelmiş birçok ödeme hizmetleri girişiminden bahsetmek mümkün. Liste çok uzayabilir ancak

[5] https://fintechistanbul.org/2017/03/21/psd-standartlari-ve-odeme-hizmetlerinin-gelecegi/

en bilinenleri şunlardır; Transferwise, Azimo, Adyen, Earthport, Onescan, Judo ve Traxpay.

Benzer şekilde Türkiye'de de 2013 yılında yürürlüğe giren 6493 Sayılı Kanun[6] ile PSD'den yaklaşık dört yıl sonra bu düzenleme ülkemize adapte edildi. Böylece bu alanda faaliyet gösteren girişimler resmi kimlik kazanırken yenilikçi girişimlerin de önü açıldı. Temmuz 2019 itibarı ile ülkemizde 14 adet elektronik para kuruluşu, 34 adet ödeme kuruluşu hizmet veriyor.

Bu gelişmeler devam ederken pek çok fintech girişimi, bireysel tüketicilerden önce işletmelerin farklı banka hesaplarını konsolide etmesi ve bu verileri tek bir ekranda görebilmesi için "screen scraping", Türkçe karşılığı ile "ekran kazıma" olarak ifade edebileceğimiz tekniği kullanmaya başladılar. Böylece bankalar ile herhangi bir API kullanarak bankalarla iletişim kuramayan fintech'ler, bankaların web servislerine giriş yapan işletmelerin ekranlarına gelen bilgileri takip ederek bu verileri kendi yazılımlarına aktarmaya başladılar. Bu yöntemin iki problemli yönü bulunuyordu; bunlardan ilki güvenlik açığı yaratma ihtimali, ikincisi ise bankaların arayüzlerinde yaptığı en ufak değişikliklerde dahi yazılımların güncelleme gerektirmesi. Bu problemler sağlıklı bir API yapısı kurularak aşılabilirdi ancak bankacılık sektörü için bu, o dönem iş listelerinin ilk sıralarında yer alan bir geliştirme değildi. Sonuç olarak başta Avrupa olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerinde düzenlemeler, Açık Bankacılık uygulamalarının yaygınlaşmasında katalizör rolünü üstlendi.

PSD2'Yİ ANLAMAK

Ödemeler dünyasında yenilikçiliği, rekabeti ve güvenliği arttırmak isteyen Avrupa Birliği, PSD'nin ardından bankacılık ve finans sektöründe devrim niteliği taşıyacak olan PSD2'yi, 23 Aralık 2015 tarihinde Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımladı ve yeni düzenlemenin 12 Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe gireceği resmen açıklandı. Bu çerçevede AB, söz konusu yönetmeliği yerel yasalara dönüştürmeleri için AB üyesi olan 28 ülke ile İzlanda, Norveç ve Lihtenştayn'a 13 Ocak 2018 tarihine kadar iki senelik bir geçiş süresi tanıdı.

PSD2, "Açık Bankacılık" kavramını AB sınırları içinde kurumların bir inisiyatifi olmaktan çıkartıp çerçevesi kanunlar ile belirlenmiş mecburi bir statüye kavuşturmayı hedefliyor. PSD2'nin tüm yapısı özet olarak iki ana başlık altında toplanabilir:

1. Hesap Bilgileri Hizmet Sağlayıcıları kavramının oluşturulması **(Account Information Service Providers - AISP)**, bir diğer ifade ile "Finansal Veriyi Derleyenler" (Financial Data Aggregators),
2. Ödeme Başlatma Hizmet Sağlayıcıları kavramının genişletilmesi **(Payment Initiation Service Providers - PISP).**

[6] http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Mevzuat/6493/

Bu iki başlık birlikte Üçüncü Parti Sağlayıcılar **(Third Party Provider - TPP)** olarak isimlendiriliyor. Tam bu noktada çok fazla öne çıkmamış olsa da PSD2 yönetmeliğinin 65. maddesinde yer alan ve bir ödeme aracının limit yeterliliğini kontrol etmeye (confirmation of available funds) yetkili CBPII (Card-based Payment Instrument Issuer) adında bir başlık daha olduğunu belirtmek lazım.

Bir **PISP**, yasalar ile çerçevesi belirlenmiş şekilde üçüncü parti hizmet sağlayıcının müşterilerden ödeme talimatı almasını ve buna ilişkin hizmetler vermesini mümkün kılıyor. Bir **AISP** ise yasalar ile çerçevesi belirlenmiş şekilde bankalarda bulunan müşteri verilerine (müşterinin izni dahilinde) ulaşabiliyor. Bu noktada özellikle altını çizmek gerekir ki bu erişim müşteriye ait tüm verileri kapsamıyor, sadece ödeme hesap bilgisi (bakiye ve hareketler) ile sınırlandırılmış bulunuyor. Bu şekilde birden fazla bankadan alınan bilgiler konsolide edilerek müşteriye sunulabiliyor, katma değerli servisler vermek için bu bilgiler analiz edilebiliyor. Ancak AISP'ler işlemlerden doğan kullanıcı verilerini, müşterinin ek izni olmaksızın, iş modellerini geliştirmek için kullanamıyorlar.

PSD2 ile birlikte gelen **AISP** düzenlemesi sektörün alışkın olmadığı hatta sıra dışı olarak tanımlanabilecek bir yapı sunuyor, zira banka müşterileri artık bankacılık verilerine farklı kanallardan ulaşma imkanına kavuşuyor. Bu noktada AISP ve PISP servislerini birlikte sunan yapıların bankalarla yakın ilişkiler kurduğuna şahit oluyoruz öte yandan PSD2 düzenlemesi bunu bir zorunluluk haline getirmiyor. Yani AISP ve/veya PISP'ler bankalarla herhangi bir sözleşme imzalamalarına gerek kalmaksızın müşterinin izni doğrultusunda bankadaki verilerine ulaşabiliyorlar. Bu noktada verinin sahipliği tam anlamıyla tüketicinin kendisine de veriliyor. Öte yandan AB'de 2016 yılında yürürlüğe giren ve üye ülkelere bu değişikliği yerel yasalarla dönüştürmesi için 25 Mayıs 2018 tarihine kadar iki senelik bir süre veren Genel Veri Koruma Kanunu'nun (General Data Protection Regulation - GDPR) müşteri verilerinin nasıl kullanılacağına dair müşteriden açık onay alınmasını ve bu verilerin nasıl kullanıldığına dair detaylı bilgi verilmesini mecburi kılması, TPP'leri, aynı zamanda ASPSP yani bankalar için de GDPR kapsamında uyulması gereken yükümlülükleri beraberinde getiriyor. Örneğin bankalar artık müşterinin izni olmaksızın banka verilerini işlemek üzere üçüncü bir tarafa veremiyor. Bankanın bir TPP'den gelen erişim talebine cevap verebilmesi için normalde müşteriden ayrıca bir izin alması gerekirken, bu durum PSD2 kapsamında, Avrupa Bankacılık Otoritesi (European Banking Authority – EBA) değerlendirmeleri doğrultusunda, müşterinin kendisini, TPP üzerinden veya bağımsız olarak, banka nezdinde yetkilendirilmesiyle çözülmüş bulunuyor. Ayrıca AISP ve PISP statüsü ile hizmet veren firmalar aracılık yaptıkları ödemeler için bu işlemlerden doğan kullanıcı verilerini, iş modellerini geliştirmek için kullanamıyorlar çünkü böylesine bir veri kaydı, bu hizmetin amacının dışında kalıyor.[7]

[7] https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/lu/Documents/financial-services/Banking/lu-psd2-new-market-entrants-03032016.pdf

PSD2 yeni hizmet tanımlarını ve bunların çerçevesini tanımlamakla birlikte Açık Bankacılık'ın iletişim altyapısını oluşturacak API standartlarına dair bir çerçeve sunmuyor.[8] Bu durum Açık Bankacılık açısından PSD2'ye uyum göstermeye çalışan bankaların ve finans kurumlarının kendi standartlarını belirlemesi anlamına gelirken fintech girişimleri açısından her kurum ile ayrı ayrı entegrasyon kurma zorluğunu beraberinde getiriyor. Öyle ki sadece bu probleme odaklanarak API standardizasyonu sağlamayı amaçlayan, bankalarla üçüncü parti kurumlar arasında köprü görevi gören organizasyonlar ve fintech girişimlerinin ortaya çıktığına şahit oluyoruz. Avrupa Birliği bünyesinde ulusal ve uluslararası API standartlarını belirlemeye yönelik kurulmuş en büyük organizasyonlara ise Berlin-Group[9] ve STET'i[10] gösterebiliriz. Özellikle Berlin-Group tarafından 2017 yılında başlatılan ve 20 ülkeden 1.700'den fazla Banka'nın dahil olduğu NextGenPSD2 inisiyatifinin oluşturduğu standarda Avrupa Merkez Bankası'nın (European Central Bank – ECB) verilerine göre Avrupa bankalarının yüzde 78'i uyum göstermiş durumda. Fintech'ler bu standartlara göre hazırlanan kum havuzunda (Sandbox) uygulamaları test edebiliyorlar. Kum havuzunda Berlin-Group NextGenPSD2 standardına başarılı şekilde uyumluluk gösteren uygulamalar bu standardı destekleyen bankalara hızlıca entegre olabiliyor.

API standartlarının belirlenme problemi ve bu sürecin ekosistemi ne yönde etkileyeceğine ilerleyen sayfalarda geri döneceğiz. Ancak PSD2'yi şu anda Açık Bankacılık yaklaşımının tek yasal düzenlemesi olarak görmek hatalı olacaktır. Dünyanın farklı bölge ve ülkelerinde Açık Bankacılık amaçlı pek çok çalışma yapılıyor.

FIRSAT VE RİSKLERİYLE AÇIK BANKACILIK

Açık Bankacılık getirdiği düzenlemelerle toplumun değişik kesimlerine farklı fırsatlar sunmaktadır. Bireysel müşteriler, Açık Bankacılık ile artan rekabet şartları neticesinde daha düşük maliyetle, daha hızlı ve daha iyi finansal hizmet alma imkanına kavuşmaktadır. Bankalar oluşturacakları yeni Açık Bankacılık stratejisi çerçevesinde fintech girişimleri ile iş birliğine giderek mevcut müşterilerinin ihtiyaçlarını karşılayacak daha farklı hizmet ve ürünler sunma ve mevcut müşteri bağlılığını daha da arttırma fırsatına kavuşmaktadır. Fintech girişimleri ise bankacılık hizmetlerini kendi hizmet modellerine entegre ederek müşterilerine daha iyi bir müşteri deneyimi ve katma değerli hizmet sunarak yeni müşteri kazanma şansına kavuşmuş olacaklardır. Ancak bütün bu olumlu yansımalara rağmen Açık Bankacılık beraberinde bazı risk ve sorunları da getirmektedir. Fintech Futures ve İngiliz Hukuk firması TLT'nin 2018 yılının Ağustos ayında

(8) Öte yandan API standartları dışında kalan konularda PSD2 yönetmeliğine uyumun, üye ülkelerin Ulusal Yetkili Otoritesi (National Competent Authority – NCA) kurumları tarafından EBA'nın yayınlamış olduğu toplam 14 adet Teknik Standart Düzenlemeleri (Regulatory Technical Standars – RTS), Rehber (Guideline - GL) ve Görüş Bildirgeleri (Opinion Paper) ile izlendiğine dikkat çekmek gerekiyor. Özellikle RTS dokümanları teknik süreçler ile alakalı detayların netleştirildiğini belirtmeliyiz.

(9) https://www.berlin-group.org/

(10) https://www.stet.eu

finans sektöründeki 130 üst düzey yöneticinin katılımıyla gerçekleştirdiği anket bu konuda önemli bazı noktalara vurgu yapmaktadır. Söz konusu ankete katılanların büyük bir çoğunluğu (fintech girişimlerinin %33'ü ve bankaların %51'i) Açık Bankacılık ile ilgili en büyük sorun olarak Açık Bankacılık stratejisinin oluşturulması ve Açık Bankacılık'ın beraberinde getirdiği gereksinimlerin anlaşılmasında yaşanan zorlukları, ikinci en büyük sorun olarak ise (fintech girişimlerinin %33'ü ve bankaların %37'si) Açık Bankacılığı ayağa kaldıracak doğru ortaklıkların (BT ve ödeme hizmetleri gibi) oluşumunda yaşanan sıkıntıları ifade etmişlerdir. Katılımcılar ankette Açık Bankacılık alanında gördükleri en büyük risk olarak veri kaybının veya verinin amacı dışında kullanılmasının müşteri güveninde yaratacağı kaybı (%67), ikinci en büyük risk olarak ise fintech girişimlerinin veri kaybına uğramasının (%52) yaratacağı hasarı belirtmişlerdir. Bunu az bir farkla geniş çaplı bir siber saldırının yol açabileceği dolandırıcılık riski (%50) takip etmektedir.[11]

Açık Bankacılık'ın başarısı, sadece banka ve fintech girişimlerinin söz konusu fırsatları ne ölçüde değerlendirdiği ile değil, bahis konusu sorun ve risklerin çözümü için alınan önlemlerin etkin yönetimiyle de alakalı olacaktır. Regülasyon, Açık Bankacılık'ın başarılı bir şekilde hayata geçebilmesi için, ilgili taraflara bir dizi kural veya yaptırım getirmektedir. Ancak istenen başarının elde edilebilmesi, sonuç olarak tarafların birbirlerini mevcut iş modellerinin sağlıklı çalışmasına yönelik birer engel olarak değil birer iş ortağı olarak görmelerine bağlıdır.

PSD2'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte Google, Alibaba, Amazon ve Facebook gibi büyük teknoloji kuruluşları, ya elektronik para kuruluşu lisansı almak ya da mevcut lisanslarını yenilemek suretiyle, Avrupa'da ödemeler alanındaki yeni ürünleriyle boy göstermeye başlamıştır. Müşteri sayıları ve kullandıkları teknolojiler itibarıyla banka ve fintech girişimlerine belli bir üstünlüğü bulunan bu kuruluşların izleyecekleri strateji, Açık Bankacılık'ın gelişimi açısından da büyük önem taşımaktadır.

[11] https://www.bankingtech.com/2018/11/white-paper-opportunity-knocks-the-future-of-open-banking

DÜNYADA AÇIK BANKACILIK

Açık Bankacılık tüm dünyada bankacılık ve finans sektörünün gelişmesi için düzenleyici bir yaklaşım sergilemektedir. Bu yaklaşımlar içinde en başarılı ve küresel ölçekte bir örnek haline gelmeyi başaran ülkelerin başında Birleşik Krallık yer almaktadır.

Brexit tartışmalarının alevli bir şekilde devam ettiği son yıllarda, İngiltere ve özellikle Londra finansal teknolojiler anlamında küresel liderliği tartışılır hale gelirken diğer yandan İngiliz hükümeti Açık Bankacılık alanında cesur ancak kontrollü adımlar atarak fintech'ler için ülkenin cazibesini yüksek tutmayı başarmıştır. Bu alandaki kararlı adımlarını da sürdürmektedir.

BNP Paribas - Tink

BNP Paribas, Easy Banking isimli uygulamasına farklı bankalardaki hesapların görüntülenmesini sağlayan özelliği ekledi. İsveçli Açık Bankacılık platformu Tink iş birliği ile geliştirilen özellik ile BNP Paribas müşterileri ilk etapta uygulamaya, Belçika'daki Belfius, ING ve KBC bankalarındaki hesaplarını ekleyebilecek. Uygulamaya diğer bankalardaki hesaplar için ödeme başlatma, hesap hareketlerini izleme, harcama hedefi belirleme gibi özellikler eklenecek.

Birleşik Krallık'ta elde edilen bu hızlı gelişmeler sihirli bir değneğin dokunuşu ile gerçekleşmemiştir. Birleşik Krallık Rekabet ve Piyasalar Kurumu (UK Competition and Markets Authority - CMA), ilk olarak 2016 yılında sektördeki büyümenin teşvik edilmesi ve bankacılık sektöründe teknolojik yeniliklerin hızlandırılmasına yönelik kararlar almıştır. Alınan kararlar ile 2018 yılının başında Açık Bankacılık uygulamalarının hayata geçirilmesi, bireysel tüketici ve KOBİ finansal verilerinin güvenli şekilde bankalar arasında ve üçüncü partiler ile paylaşılması, bankaların bu süreçler için tüketicileri açıkça bilgilendirmesi amacıyla hedefler belirlenmiştir.[12] CMA; PSD2 sürecinin dışında, ülkedeki 9 büyük bankanın açık API yapılarına geçmesini ve Açık Bankacılık Uygulama Kurumu (Open Banking Implementation Entity - OBIE) isimli yapıyı kurmalarını mecburi kılmıştır.

Llyods Banking Group

Lloyds Bank ve Halifax'ın milyonlarca müşterisi Open Banking platformunda yer alan NatWest, RBS, HSBC, Barclays, Santander ve Nationwide gibi rakip bankalardaki hesaplarına ve kredi kartı, bireysel kredi ve konut kredisi gibi bilgilerine Lloyds'a ait mobil uygulamalar üzerinden ulaşabilecek.

Dönemin Bireysel Bankacılık Grubu üyelerinden Alasdair Smith, "Bugün duyurulan kararlar bir yıl içinde bireysel bankacılığı ciddi anlamda değiştirecek ve bireysel tüketiciler ile KOBİ'lerin bankalarından çok daha fazla verim almasını sağlayacak. Öte yandan bankaların müşterileri ile olan ilişkilerini güçlendirmek adına mevcut bariyerleri yıkıyoruz. İngiltere ekonomisi için rekabeti ve yenilikçiliği sürdürmek adına bu reformlar büyük katkı sağlayacak" ifadelerini kullanmıştır.[13]

[12] https://www.gov.uk/government/news/cma-paves-the-way-for-open-banking-revolution
[13] https://www.gov.uk/government/news/cma-paves-the-way-for-open-banking-revolution

NatWest

RBS'in bir iştiraki olan NatWest; mobil uygulamasına eklediği Açık Bankacılık özelliği ile müşterilerine, 15 farklı bankadaki hesaplarını ve işlemlerini görme imkânı verecek.

CMA'in kararları doğrultusunda takip edilen süreç, Açık Bankacılık adına örnek alınabilecek düzeyde hızlı sonuçlar vermiştir.

OBIE'nin 13 Ocak 2018'de ilk Açık Bankacılık standartlarını yayınlamasından sadece günler sonra Yolt ve Llyods bankaları arasında ilk hesap bilgisi aktarımı başarılı şekilde sağlanmıştır. Takip eden ay içinde bankalar arasında dijital hesap bilgisi paylaşımı özelliği ülke genelindeki nüfusun yüzde 80'ine sunulmuştur. Kısa dönemde elde edilen deneyimler ile OBIE Mart 2018'de Açık Bankacılık standartlarının ikinci versiyonunu yayınlamıştır. Öte yandan Temmuz 2018 itibariyle yol haritası değişikliğe uğrayarak, standartların bu ikinci sürümünde yer alan bazı düzenlemeler 7 Eylül 2018 tarihine ertelenmiş ve 13 Mart 2019 için üçüncü, Eylül 2019 tarihi içinse dördüncü sürüm yayınlanmak üzere planlanmıştır.[14] Mayıs ayında Açık Bankacılık API'leri üzerinde sağlanan işlem sayısı 1 milyonu geçmiş ve haziran ayında API'ler üzerinde noktadan noktaya ilk ödeme işlemi sağlanmıştır. Eylül ayında standartların üçüncü versiyonu yayınlanmış ve kasım ayında Açık Bankacılık sistemleri üzerinden ilk kurumsal kredi verilmiştir. Aynı ay API işlem sayısı 17,5 milyona ulaşmıştır.[15]

OBIE'nin verilerine[16] göre 15 aylık dönemin sonunda 118 kuruluş Açık Bankacılık lisansı almış ve başvuru aşamasındaki 200 şirket bulunuyor. Sisteme katılması mecburi tutulan ve CMA9 olarak bilinen dokuz büyük bankanın yanı sıra 40 banka da bu standartlara kendi istekleri ile uyum sağlamış durumda.

OBIE tarafından verilen bilgilere göre düzenlemeler, en çok bankaların diğer bankalar ile iletişim kurarak müşterilerine sundukları derlenmiş verilere dayalı hizmetlerindeki gelişmeler olarak kendini göstermiş.

OBIE uygulama denetçisi İmran Gulamhuseinwala aradan geçen zaman zarfındaki süreç için şu ifadeleri kullanıyor; "İki yıl önce Açık Bankacılık, pek çok kişi tarafından sadece yasal bir düzenleme olarak ele alınıyordu. Bu süreci bir iş vakası

İsveçli Açık Bankacılık Platformu Tink

İlk yıllarında kişisel finans yönetimi uygulaması olarak hizmet veren Tink, zaman içerisinde kullanıcılarının tüm bankalardaki hesaplarını görmesini sağlayan bir Açık Bankacılık platformuna dönüştü. Daha sonra çözümlerini bankalar için geliştirmeye başladı. Şubat ayında 56 milyon Euro yatırım alan şirket, haziran ayında ise ödeme teknolojilerinin dev şirketi PayPal'dan yatırım aldı. Yatırımlarla birlikte Avrupa'da yaygınlaşmaya hız veren Tink, ağında Kuzey Avrupa'dan 120 banka bulunan SDC ile, bu bankalara Tink'in Açık Bankacılık çözümünden yararlanma imkanı verecek bir anlaşmaya imza attı.

(14) https://www.openbanking.org.uk/wp-content/uploads/Open-Banking-Revised-Roadmap-July-2018.pdf
(15) https://www.bankingtech.com/2019/01/infographic-one-year-of-open-banking/
(16) https://fintechistanbul.org/2019/04/26/acik-bankacilik-15-ayda-neleri-degistirdi/

veya müşteri ihtiyacından ziyade uyumdan kaynaklanan daha fazla teknik harcama olarak görüyorlardı. Bu artık böyle değil. Bankalar, Açık Bankacılık'ın salt bir yasal düzenlemenin ötesinde rekabet ve yenilikçilik için bir fırsat olduğunu düşünüyorlar. Açık Bankacılık sadece düzenlemeler zorunlu kıldığı için gerçekleşmiyor, ticari açıdan bir ulusun finansal altyapısını daha verimli, daha esnek hale getirmek ve müşterilere daha iyi hizmet vermek için bir fırsat olarak benimseniyor. Ekonomiye ve topluma bir bütün olarak getireceği fırsatları dört gözle bekliyoruz."

Spiir, Danske Bank ve DNB'den Yatırım Aldı

Danimarka'da 250 bin kişi tarafından kullanılan ve bireylerin tüm bankalardaki hesaplarını görerek parasını daha iyi yönetmesini sağlayan Spiir, Danske Bank ve DNB'den 5,2 milyon Euro yatırım aldı. 2011 yılında kurulan Spiir, sene başında hayata geçirdiği Nordic API Gateway ile bankaların kurumlarla veri paylaşım sürecini kolaylaştırıyor.

OBIE'ye göre Açık Bankacılık, bireylerin mali durumlarına yardım etmenin yanı sıra kredilere erişim ve kredi tavsiyesi gibi alanlarda da fayda yaratıyor ve bu boyutuyla İngiltere'deki KOBİ'ler için de avantaj sağlıyor.

Gulamhuseinwala verdiği röportajda şu bilgileri paylaşıyor, "2019, Açık Bankacılık'ın gerçek anlamda ortaya çıktığı yıl oldu. Akıllı telefonlar ile müşterilere sunulan kesintisiz ve bütünsel bir deneyim daha da geliştirilecektir." diyor ve ekliyor; "Fintech'ler, pazara girebilecekleri ve harika bir teklif sunabilecekleri fırsata sahipler. Yerleşik oyuncuların bazılarına meydan okuma fırsatı var ve ben bu alana cep telefonu operatörleri, teknoloji şirketleri ve sigorta şirketleri gibi finans odaklı olmayan şirketlerin de girmesini bekliyorum. Gelecekte aradaki sınırlar giderek daha bulanık hale gelecek."

Adyen

Online ödeme dünyasının başarılıfintech oyuncusu Adyen, Açık Bankacılık tabanlı yeni ödeme yöntemini kullanıma sundu. Adyen, PSD2 kapsamındaki üçüncü parti kurumların banka müşterileri adına ödeme başlatmasını kullanan ilk fintech'ler arasında yer aldı. OBIE ile çalışan Adyen; böylece direkt ödeme çözümünü, İngiltere'deki bireysel hesapların %90'ının kullanımına sunmuş oldu. Adyen'in bu servisini ilk olarak Hollandalı havayolu şirketi KLM kullanacak.

ABD Tüketici Finansal Koruma Bürosu (US Consumer Financial Protection Bureau - CFPB) ekran kazıma yönteminin bir güvenlik açığı yaratması nedeniyle daha güvenli bir veri erişim yöntemi olan API çözümlerinin kullanılması için yönlendirme yapmaktadır. The Electronic Payments Association (NACHA), tüm endüstri oyuncularının standart bir API sistemine kavuşması için çalışmalar yürütürken çeşitli ABD bankaları da kendi API sistemlerini geliştirmiş ve kullanıma açmıştır. ABD Hazine Bakanlığı; kredi, ödemeler ve varlık yönteminde yenilikçiliğin ilerlemesini

IATA

Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği IATA, PSD2 ve İngiltere'deki Open Banking düzenlemelerinden yararlanarak IATA Pay'i hayata geçiriyor. İngiltere merkezli fintech şirketi ipagoo iş birliği ile geliştirilen çözüm kapsamında havayolları şirketlerinin web siteleri üzerinden yapılan ödemelerde para, müşterinin banka hesabından işyerinin hesabına doğrudan aktarılacak. Sistem; havayollarının, kartlı ödemeler nedeniyle oluşan ve 8 milyar dolar olduğu tahmin edilen maliyetlerini düşürmeyi hedefliyor.

hedefleyerek Açık Bankacılık ve finansal verilerin paylaşılmasına yönelik bir rapor yayınlamıştır.

Kanada hükümeti ise tüketicilerin finansal verilerini üçüncü partiler ile paylaşabilmesine olanak sağlayacak Açık Bankacılık sürecini değerlendirme aşamasındadır.

Meksika, 10 Mart 2018'de kabul ettiği yasa ile kullanıcı verilerinin finansal kuruluşlar arasında açık API yapıları ile paylaşılmasını yasal hale getirmiştir. Yasanın imkân tanıdığı yapılar ilerleyen dönemlerde Merkez Bankası ve Meksika Ulusal Bankacılık ve Menkul Kıymetler Komisyonu (CNBV) tarafından detaylandırılarak geliştirilecektir. Brezilya ise Açık Bankacılık'a yönelik çalışmalarında erken dönemlerdedir. İsviçre'de ise Açık Finans API (Swiss Open Finance API - SOFA), ülkedeki tüm bankacılık sistemi için genel bir API standardı hazırlamak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Afrika'nın Açık Bankacılık trendlerini geriden takip etmesine karşın Güney Afrika ve Nijerya'nın bu konuda aktif takip içinde olduğunu biliyoruz.

Asya ülkeleri ise Açık Bankacılık konusunda attıkları cesur adımlar ile bu alana erken giren pazarlar olmayı başarmıştır. Singapur Para Otoritesi (Monetary Authority of Singapore – MAS) gerçekleştirdiği yasal düzenlemenin olabildiğince basit ama yönlendirici olmasına dikkat etmiş ve böylece piyasanın kendi oyun alanını yaratmasına imkân tanımıştır. Dünya Bankası ve IFC ile birlikte geliştirilen ortak çalışma grubu ile Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) içinde ortak bir standardın geliştirilmesi için çaba harcanmaktadır. Güney Kore'de bankalar 2016 yılında açık API sistemlerini kullanıma sunmuştu ancak bu sistemler sınırlı sayıda fintech'e açılmıştı ve işlem ücretlerinin yüksek olmasından dolayı şikâyetler oluyordu. Güney Kore Finansal Servisler Komisyonu (Financial Service Commission - FSC) 2019 yılı itibarı ile bankaların ödeme sistemlerini diğer bankalara ve üçüncü parti kurumlara açmasını zorunlu hale getirirken API işlem ücretlerinin de neredeyse 10 kat ucuzlamasını sağlamayı hedefliyor.

Hong Kong Para Otoritesi (Hong Kong Monetary Authority - HKMA) ülkedeki büyük bankaları düzenleyecek bir çalışma üstünde yoğunlaşmıştır. Yayınlanan bir çerçeve dokümanla Merkez Bankası, finansal kurumların dört fazda hizmetlerini API'ler olarak açmalarını talep ediyor. Henüz tarihleri belirlenmemiş olan üçüncü ve dördüncü fazlar gerçekleştiğinde Hong Kong pazarı Avrupa'nın PSD2'sine yaklaşmış olacak.

- **Faz 1 - Bilgi Servisleri:** Kredi ve mevduat faizleri, fon fiyatları, güncel kur bilgileri gibi bilgi servislerinin Ocak 2019 itibarıyla açılması.
- **Faz 2 - Başvuru Servisleri:** Bu yılın ekim ayı itibarıyla bankalar her türlü ürününe API aracılığıyla başvuru alır ve ilgili ürünü açar duruma gelecek.
- **Faz 3 - Hesap Sorgu Servisleri**
- **Faz 4 - İşlem Servisleri**

Malezya Dijital Ekonomi Birliği (Malaysia Digital Economy Corporation - MDEC), Malezya Merkez Bankası tarafından görevlendirilecek ülkede fintech ekosisteminin gelişmesine yönelik olarak Açık Bankacılık yasal çerçevesini belirlemek üzere çalışmalarına devam etmektedir.

HSBC ve Goldman Sachs'tan Bud'a Yatırım

Bir süredir bankalarla yaptığı denemelerde başarı sağlayan İngiltere merkezli Açık Bankacılık girişimi Bud, HSBC ve Goldman Sachs öncülüğünde Avustralyalı ANZ, Güney Afrikalı Investec, İspanyol Banco Sadabell gibi farklı ülkelerden bankaların da katıldığı yatırım turunda 20 milyon dolar yatırım aldı. 2016 yılında hesap birleştirme uygulaması olarak kullanıma sunulan Bud, ilerleyen zamanlarda B2B Açık Bankacılık hizmetlerine odaklandı.

Hindistan, Çin, Güney Kore, Tayland, Kamboçya ve Endonezya'da farklı statülerde Açık Bankacılık için çalışmalar yapılmaktadır.

Avustralya Hazine Bakanlığı Tüketici Veri Hakları yasası çerçevesinde Açık Bankacılık yasal düzenlemelerini 2019 yılı itibarı ile büyük bankalardan başlayarak yürürlüğe koymaktadır. Takip eden 12 ay içinde tüm bankalar bu yapıya geçiş sağlamakla yükümlü kılınmıştır. Yeni Zelanda da örneğine az rastlanır bir şekilde tüm bankalar ve fintech'ler bir araya gelerek bir Açık Bankacılık pilot çalışması gerçekleştirmiştir. Payments NZ isimli organizasyon tarafından sürdürülen çalışmalar PSD2'ye benzer bir yapı göstermekte ve ülke ekosisteminin kendi inisiyatifi olarak şekillenmektedir.

ÖDEMELERİN ÖTESİNDE BİR DÜNYA

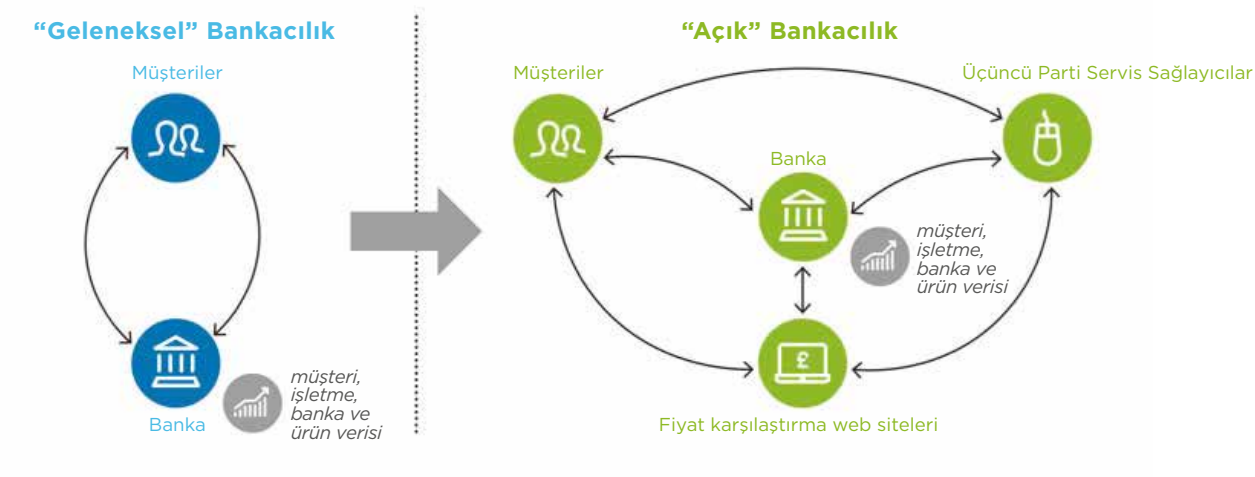
PSD2 ve dünyanın farklı yerlerinde devam eden Açık Bankacılık gelişmeleri artık bu kavramın hızla geliştiğini açıkça göstermektedir. Ödemeler dünyası ile başlayan Açık Bankacılık adımları, artık yeni bir anlam ifade etmeye başlamış durumdadır. Genel olarak Açık Bankacılık sadece bir ilişkiyi değil, yeniden şekillenen bir ekosistemi ifade eder. Geçmişte bankalar ve müşterileri arasındaki statik olan ilişkiler artık dinamik hale dönüşmüştür ve bu dönüşüm sadece iki taraf ve bir üçüncü oyuncunun sahneye dahil olmasını değil, tüm oyuncuların kendi aralarında çoklu ilişkiler kurduğu yeni bir dönemi de ifade etmektedir.

Şekil 3: IIDC Financial Insights Tarafından Hazırlanan Asya/Pasifik Pazarındaki Ülkeler ve Açık Bankacılık'a Hazırlık Endeksi

Kaynak: *IDC*

Açık Bankacılık yasal açıdan bankacılık ve finans sektöründeki oyuncuları doğrudan belirli süreçlere mecbur kılarak fintech'leri kendilerine sağlanan imkan ile mutlu edebilir. Ancak e-ticaret başta olmak üzere farklı ekosistemlerin de bankacılık ve finans sektörüne yakınsamasını mümkün kılmaktadır. Bu daha uzun dönemli geçişle birlikte Açık Bankacılık ile hayatımıza girebilecek farklı çözümler şimdiden kendini göstermeye başlamıştır.

Kaynak: *Deloitte*

Şekil 4: **Geleneksel ve Açık Bankacılıkta İlişki Ağları**

AÇIK BANKACILIK VE EKSİKLERİ

Avrupa Birliği'nde gerçekleştirilen Açık Bankacılık düzenlemeleri teknoloji devlerinin bankacılık ve finans sektörüne yakınsama arzuları yeterince dikkate alınmadan hazırlandı. Bu sebeple bu düzenlemelerin bazı beklenmeyen etkileri ortaya çıkıyor. Google, 2018 yılının sonunda Litvanya Merkez Bankası'ndan e-para kuruluşu lisansı alırken Ocak 2019'un ilk haftasında İrlanda'da ödeme kuruluşu lisansı aldı. Bu lisanslar ile Google kendisini hem bir PIPS hem de bir AISP olarak konumlandırmış durumda. Google, Amazon, Facebook ve Apple olarak tanımlanan GAFA dörtlüsünden Google'ın attığı bu adamı diğer teknoloji devlerinin takip etmesi an meselesi.

GAFA'nın PSD2 kapsamında bu sert adımlar fintech girişimleri için de bir risk unsuru yaratıyor. Bu riski sezen fintech girişim ve şirketleri de hem GAFA hem de Çinli rakiplerine karşı hayatta kalmak için dernekleşme ve iş birliği yolunu tercih ediyorlar.

Bankalar ve düzenleyici otoriteler fintech'lerin yaratabileceği finansal ve bilgi güvenliği risklerine karşı da endişe duyuyorlar. Ancak bu riskler gelişimi sınırlayıcı bir unsura dönüşmeden, zamanla kazanılacak deneyim ve tecrübe ile problemler gelişim sürecinin bir parçası olarak çözümlenebilir.

AÇIK BANKACILIK UYGULAMALARI VE ETKİLERİ

Sektör açısından öncü Açık Bankacılık uygulamaları, farklı banka hesaplarının konsolide edilerek tüketicilere ve şirketlere bu konsolide bilgilerin sunulmasından ibaretti. Ancak bu, Açık Bankacılık uygulamalarının en temel ve basit nitelendirilebilecek çözümüydü. Farklı bankalardaki hesaplarınızı gösteren toplulaştırma uygulamalarının ötesinde, eriştiği veri ile sizi tanıyan ve gelecek adımlarınıza dair uyarı ve tavsiyelerde bulunan bir uygulamanın nasıl olabileceği için küçük bir beyin fırtınası yapmakta yarar var:

- Tüketici alışkanlıklarına göre avantajlı kampanyalara yönlendiren bir fırsat rehberi
- Harcama analizinize göre tasarruf hesabı açmanızı sağlayan sanal bir yatırım danışmanı
- Gelir ve giderlerinizi dikkate alarak faiz oranı, aylık ödeme tutarı, vade gibi seçenekleri size uyan kredi ürününe yönlendirmesi
- Borçlarınızı göz önüne alarak sizi hayat sigortasına ikna eden bir güvence robotu
- Gelecekteki olası senaryoları listeleyen simülasyon araçları
- Aboneliklerinizi düzenleyecek bir rehber

PSD2 gibi düzenlemeler eşliğinde Açık Bankacılık uygulamalarının hayata geçirilmesindeki temel amaç; yenilikçiliğin ve rekabetin arttırılmasıdır. Böylece yeni ürünler geliştirilecek ve müşteriler, daha uygun koşullarda daha fazla seçeneğe erişebilir hale gelecektir. Avrupa'dan başlayan, İngiltere'de önemli bir noktaya gelen Açık Bankacılık, Güney Amerika'dan Asya'ya dünyanın birçok noktasında yaygınlaşmaya başladı. Peki teknoloji şirketlerinin, perakendecilerin, telekom operatörlerinin, internet tabanlı yeni nesil girişimlerin bankacılığa ilgisinin arttığı günümüzde bankaların, rekabeti ve yenilikçiliği arttıracak olan Açık Bankacılık stratejisi ne olmalıdır?

"HAZIR OLUN YA DA OLMAYIN! AÇIK BANKACILIK GELİYOR"[17]

Küresel bir fintech lideri kabul edilen Chris Skinner kişisel blogunda paylaştığı makalede "On yıl önce hayal ettiklerimiz bugün gerçekleşti. Açık Bankacılık artık sadece Birleşik Krallık'ta ortaya çıkan bir kavram olmanın ötesinde küresel bir gerçeğe dönüşüyor" yorumunu yapıyor. "Yapılan anketler tüketicilerin yüzde 80'inin kişisel finansal verilerini farklı kurumlarla paylaşmak istemediğini ortaya koyuyor ancak elde edecekleri avantajlar kendilerine sunulduğunda hızla fikir değiştiriyorlar" diyor.

Mobil teknolojilerin penetrasyonu, dijital tüketim alışkanları yüksek olan yeni nesillerin ana müşteri kitlelerinden her geçen gün daha fazla pay alması Chris Skinner'ın tezini doğrular nitelikte. Öte yandan yapılan araştırmalar, dijital platformları ve dijital bankacılık servislerini kullanmasına rağmen finansal verilerini üçüncü partiler ile paylaşmaya ikna olmak için tüketicilerin biraz daha zamana ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. İşte bu noktada bankacılık ve finans sektörü için tehdit olarak görülebilecek nitelikler fırsata dönüşüyor.

Açık Bankacılık şu anda gelişmekte olan bir kavram, öncü ülkelerde yaşanan gelişmeler ve elde edilen tecrübeler bu alana girecek herkes için bir rehber niteliğinde. Daha da önemlisi bu gelişme ve öğrenme sürecinde geleneksel bankacılık ve finans sektörü için Açık Bankacılık, olumsuz yönlerinden ziyade yenilikçiliğe kendisini adamış girişimci ruhlar ile ilerleyebilecekleri, düşük maliyetli bir iş geliştirme fırsatı sunuyor.

---

[17] https://thefinanser.com/2018/10/open-banking-arrived-whether-like-not.html/

Bankaların e-ticaret sistemlerine entegre olmaya başladıklarını şimdiden görüyoruz. E-ticaret sitelerinde ödeme adımında gerçekleştirilen entegrasyonlar ile anında kredi vermek bunların en basit uygulaması. Peki bu entegrasyonu sizin için yapacak bir fintech, pazar payınızın ve verimliliğinizin hızla artmasına yardımcı olmaz mıydı?

Sektör bu soruya farklı cevaplar verebilir. Benzer yaklaşımların Ödeme Başlatma Hizmet Sağlayıcıları (PISP) için de dile getirilmiş olduğunu hatırlamak lazım. Bugün PISP niteliğinde hizmet veren şirketler, bankaların daha önce ulaşmadıkları bir müşteri tabanı kazanmalarını sağladılar. Klarna ve TransferWise gibi girişimler, başvuru ve onay mekanizmaları uzun süren sanal POS başvurularını, olası güvenlik ve riskleri üstlenerek hızlandırdılar. Böylece dolaylı olarak bankalar için de güvenli ve büyümekte olan yeni bir kanal oluşturuldu.

Açık Bankacılık için geliştirilen API katmanları sadece girişimlerin değil, mevcut ekosistemlerin de bankacılık sektörü ile daha entegre hale gelmesini sağlayacak. Sigortacılık ve perakende bu sektörlerden sadece ikisi. Veri ambarlarındaki bilgi hazinelerini kendi imkanları ile bankaların mı keşfetmesi daha kolay olur, yoksa buna istekli ve özgün çözümler geliştiren iş birliğine açık fintech'lerin mi?

BEKLENTİLER ARTIK GERÇEK OLDU

Bundan sadece 10 yıl önce mobil cihazlar ile banka servislerine dijital erişim, anında ödemeler, mobil cüzdanlar, kablosuz ödemeler, blockchain ve açık API yapıları birer beklentiden ibaretti. Bugünse tüm bu yapılar tüketiciler ve kurumlar açısından gündelik işlemlerin temel bileşenlerine dönüştüler. Araştırma ve danışmanlık şirketi EY'ın öngörüsüne göre yenilikçi oyuncuların da ekosisteme dahil olması ile birlikte 2015 yılında 1 trilyon doların biraz üzerinde olan ödemeler sektörünün küresel büyüklüğü 2023 yılında 2,1 trilyon dolara ulaşacak. Bu büyüme hem mevcut, hem de yeni oyuncular için pastada yeterince büyük bir pay olduğunu gösteriyor. Ancak yeni oyuncuların hızlı ve düşük maliyetlere adım attıkları, büyük teknoloji şirketlerinin ise ellerindeki devasa veriye ve müşteri tabanına dayanarak bankacılık hizmetlerine adım attıkları bir dünyada geleneksel oyuncuların hem kendini geliştirmesi, hem de fintech'ler ile ortaklık kurması gerekiyor.

HAZIRLIK AŞAMASI

Yeni dijital dünya, yeni düşünce yapıları gerektiriyor. Dijital liderler artık şirketlerini dijital ürünler ve çözümler ile donatanlar değil, paylaşım ekonomisi, merkeziyetsiz yapılar ve ekosistem oluşturma gibi yeni liderlik vasıflarını taşıyanlar olacak. Bu liderler, bu vasıflarını en doğru şekilde kullanarak önce düşünce yapılarını ve alışkanlıklarını, akabinde modern gereksinimlere göre şirketlerin yapılarını değiştirecek. İşte Açık Bankacılık dünyasına adaptasyon için birkaç tavsiye:

- Farklı girişimci kültürleri hem kurum içinde, hem de kurum dışında organize ederek yeni iletişim ağları ile öncü kaşifler çıkarmak.
- Çevik bir "çabuk hata yap, hızlı öğren" kültürü geliştirmek.
- "Finansal hizmetlere erişimi olmayan bireyleri, Açık Bankacılık ile nasıl daha hızlı kazabiliriz?" sorusuna cevap aramak.
- Atılan tüm adımlara tüketici gözünden bakmak ve ihtiyaçlara yönelik çözümler geliştirmek.
- Olası yasal düzenleme senaryolarını araştırıp bu senaryolara göre hazırlık yapmak.
- Riskleri ve fırsatları, öğrenme ve geliştirme kültürü ışığında analiz ederek, genel bir stratejiyi benimsemek yerine kuruma özel uzun soluklu bir strateji geliştirmek.

ÖZETLE

Bankacılık ve finans sektöründeki vizyoner kurumların Açık Bankacılık kavramına pozitif yaklaşımı, geleceğin dünyasında alacakları rolün büyüklüğünü ve önemini de işaret ediyor. Bu öneme dayanarak düzenleyici kurumlar Açık Bankacılık'ı bir kurum inisiyatifi olmaktan çıkartıp bir mecburiyete dönüştürüyor. Her ne kadar bazı uygulamalar ve düzenlemeler sektör açısından oyun bozucu gibi gözükse de esasında durum sektörün yapısını büyütmek ve sektörü güçlendirmek üzerine kuruluyor. Bu çalışmada da gördüğümüz gibi 2016 yılında bu yolda adım atan Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği, bugün gelinen nokta itibarı ile sektörü hızla büyütmeye devam ediyor. Bu süreç sadece bankalara değil, henüz bu alanda çalışma yapmamış düzenleyici kurumlara da büyük görevler veriyor. Üstelik bu görevler sadece sınırları belirlemek değil, aynı zamanda dünyadaki gelişim sürecinin hızına da uyum göstermeyi gerektiriyor.

Dünyada çok hızlı biçimde gelişen Açık Bankacılık'la ilgili gelişmeleri ülkemizdeki düzenleyiciler de yakından takip ediyor. Düzenleyicilerimiz, dünyadaki uygulamalardan çıkarılacak dersler doğrultusunda gerekli adımları atmayı planlıyor. Buna hazırlık olarak BDDK, Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik Taslağı'nda Açık Bankacılık'ı tanımladı. Kurum, bilahare belirttiği üzere önümüzdeki dönemde hangi API'lerin açılacağını da belirleyecek.

Yeni bir bankacılık anlayışının ortaya çıkmasına yol açacak olan ve yakından takip edilmesi gereken Açık Bankacılık, önümüzdeki dönemde ülkemizde ve dünyada gündemin ilk sıralarında yer alacak.

SEKTÖR DEĞERLENDİRMESİ

DR. SONER CANKO
Bankalararası Kart
Merkezi Genel Müdürü

Açık Bankacılık beraberinde getireceği daha fazla ürün, hizmet ve kolaylık ile tüm bankacılık anlayışını ve iş yapış biçimini kökten değiştirecek. Bu büyük değişime gerek teknolojik altyapı, gerekse düşünce yapısı olarak hazırlıklı olmak ve gerekli adımları şimdiden atmak gerekiyor. Fintech Futures tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre finansal hizmet sunan firmaların %84'ü Açık Bankacılık alanında yatırım yapıyor. Dünyada kimi ülkeler regülasyonlar ile bu değişikliğe zorunlu uyum sağlarken kimi ülkeler ise herhangi bir zorunluluk olmamasına rağmen kendi vizyon ve yol haritalarını belirliyorlar.

Ülkemiz için büyük bir fırsat olan ve geleceğin finansını yaratacak bu önemli konu ile ilgili bilgi sahibi olup doğru adımları atmak büyük önem taşıyor. Finans kurumları, düzenleyiciler ve fintech'lerin bir araya gelerek beklenti ve ihtiyaçları tartışması, yeni iş modelleri ve iş birlikleri oluşturmaya başlaması ve en önemlisi ülkemiz için stratejik vizyonun belirlenmesi için doğru zamanın geldiğine inanıyorum.

FINTECH
ISTANBUL